

Величка Настрадаинова

Бялата бездна

Този меч, който ми даде свети
Михаил, той не бе направен от
омраза, от обич бе направен този
меч.

Пол Клодел, „Жана д'Арк“

– Тия май не са съвсем в ред – каза Марта Матева, като остави телефонната слушалка. – Канят ме да пея някъде си... в някакъв град, дето още го нямало на картите.

– Е, нищо – разсеяно отвърна мъжът ѝ, – ще го нанесат някой ден.

– Все пак ти чул ли си за такъв град: Ла Кас, Ла Тас, Ла Пас, Ла Хас... или нещо подобно?

– Град Ла Пас има, оттам нататък можеш да изреждаш всички букви на азбуката.

– Тия, дето се обадиха, се казвали Близнаците и се били разбрали с международната импресарска дирекция да отложи турнето ми из Африка. Че ако може да се отлага, защо аз да не заведа малката нанякъде? От три дни кашля.

– Никъде няма да водиш малката! – се сопна Матев. – Тя кашля от твоите „воденета“. Не може едно шестгодишно дете да издържа на твоята програма и на твоите приумици.

– Можеш-а-а! – обади се малката Матева. – Можеш! Нека да ида с мама!

– Това вече е непоносимо! – любезно и раздражено каза Матев. Опитваше се да влезе в ролята си на глава на семейството. – Благодарение на твоето възпитание нашето добро и талантливо момче въобще не може да работи над себе си. Сега и малката тласкаш по тоя път. Ти като че ли си поставяш за цел да провалиш децата си.

– Хубаво де – без ни най-малко смущение отвърна Марта. – Ето сега, докато ние с малката се поразходим, ти вземи, че си употреби благотворното влияние и възпитаи Борис.

– А! Да го възпитам междувременно! И в какъв срок да свърша тая работа? – хапливо подзе Матев.

Марта както винаги съвсем не обърна внимание на интонацията му.

– Мисля, че ще имаш почти цял месец. Най-напред ще заминем с Мария в Норвегия на фестивала. Тъкмо ще има кой да стои между публиката и да ми съобщава какви са отзивите за мен.

– А някак си не ти ли идва наум, че за тая цел дете то трябва да знае норвежки?

– Че колко му е да го научи? То ми е паметливо детенце – с гордост произнесе Марта Матева и залепи на вратлето на щерка си възторжена целувка.

Матев с последни сили поддържаше ироничния си тон:

– А не си ли се осведомила, че според последните изследвания прекалената информация е вредна?

– Норвежкият език не е информация! Никой език не може да бъде „информация“! С излишна информация са пълни учебниците на горките дечица. Можеш ли да ми кажеш защо му е нужно на Борис да знае разни венчелистчета на разни цветенца? Или пък тая геометрия! Какво е геометрията? „Наука за измерване на земята“. Това е геометрията! А Земята е вече измерена! Какво ще й мерят повече? Или се налага да й начертаят Бермудския триъгълник.

Матев, съвсем съкрушен, си наля вино, изпи го наведнъж и с въздишка отвърна:

– Все пак внимавай с Бермудския триъгълник. След Норвегия ще ти се наложи да минеш през него.

– А ти внимавай с алкохола! Като се върна, да не намеря тук някакъв окаян пияница!

– А, не! – махна успокоително Матев. – Щом в твоє присъствие още не съм се пропилил, изключено е. Изглежда, нямам и склонност към спирта.

– Че да не би пък аз да имам склонности към твоя мизерен Бермудски триъгълник или към каквито и да са там геометрични фигури. И да не ми е за първи път да се мотая из разни триъгълници, квадрати, ромбоиди и паралелепипеди?

Матев заплашително сграби бутилката:

– Марта, ако продължаваш да демонстрираш геометрическото си невежество, ще се пропия още сега!

– Ха! Геометрическото ми невежество! – презрително нацупи уста Марта. – Че аз да не съм Йоан Геометър!

Матев пи направо от бутилката и поясни:

– Все пак, Мартичка, трябва да знаеш, че Йоан Геометър е византийски хронист, а не геометър.

– Ако той самият не е бил геометър, то значи някой от рода му е бил геометър и следователно този Йоан Геометър тъй или иначе е наследствено обременен.

След това компетентно изказване Матев се изправи и отчаяно, произнесе три пъти:

– Заминавай! Заминавай! Заминавай! Иначе не отговарям за последствията!

– Разбира се, както винаги за последствията отговарям аз! – гордо и обидено сложи край на разговора Марта и тръгна да събира багажа на дъщеря си, а и своя.

Повикаха такси.

Матев не пожела да ги изпрати до аерогарата, само много тъжно се сбогува с дъщеря си, целува я дълго и като никога я нарече „мъничкото ми, жълтичкото патенце на татко“...

Това, кой знае защо, ядоса Марта:

– Моля ти се, не се разкисвай! Тръгнаха сме за Норвегия и още не знам за къде си, а не... за оня свят.

Вместо да отвърне нещо в тон, Матев с примирение и нежност целуна Марта така, като че ли наистина я изпращаше „не знам къде си“ и дори „на оня свят“.

В това Марта не видя нищо добро. Напротив, като че ли някакво студено зрънце пропълзя през гърлото ѝ и заседна малко под гърдите.

Но, вярна на себе си, Марта отпъди лошото чувство, хвана сина си за косата, млясна го по носа и зад лявото ухо и заповяда на шофьора:

– Карай, момче!

Момчето ги закара до аерогарата, самолетът – до Норвегия, Марта отново доведе до екстаз публика, събрана от цял свят, и нямаше нужда малката Матева да знае норвежки, за да разбере, че всички тези хора са готови да носят майка ѝ на ръце поне до утре сутринта.

Малката Матева ужасно се гордеше с майка си. На вечерите след спектаклите не можеше да се храни спокойно – постоянно следеше да не би някой да погледне майка ѝ без възторжен блясък в очите.

И затова много се засегна от отношението на някаква млада жена, която разглеждаше Марта равнодушно и твърде изпитателно, заслонена от листата на огромен филодендрон.

Малката Матева единствена от присъстващите обърна внимание на тая самотна красавица, избрала за себе си най-закътаната маса.

Момиченцето се обиди заради майка си и намери обяснение като за себе си:

„Сигурно се мисли за по-хубава от мама. Гъска!“

Красавицата се усмихна, без да погледне към детето. Усмихна се някак тъжно, с превъзходство, като че ли знаеше нещо, което никой друг не знае.

На следващата сутрин сред пътниците в самолета, който вече летише над океана, малката Матева забеляза същата красавица. Беше в салона, където прожектираха детски филми. Е, може би ѝ се е случило да лети заедно с Матев, но защо ѝ трябваше да стои в тоя салон, дето имаше само двама представители на уважаемите възрастни жители на планетата: Марта Матева... и точно тази дама.

На всичко отгоре с нея нямаше никакво дете. Тя си седеше сама

най-отзад, смучеше със сламка нещо от висока чаша и не вземаше участие в избора на филми, където Марта. Матева беше в стихията си. Благодарение на нея децата, всички до едно, бяха доволни, гледаха, смееха се, задаваха ѝ въпроси, от отговорите на Марта им ставаше още по-весело и те ядяха закуските си, замерваха се с топчета от станиол и идваха поред да се погалаят в ръцете на тая най-прекрасна леличка.

В антрактите Марта устройваше за всеобщо задоволство разни весели игри... и така... незабелязано летяха... и часовете... и самолетът... и когато стюардесата съобщи с безгрижен глас:

– А сега, дами и господа, моля, затегнете коланите... позволяваме си тая шега, защото летим над прословутия Бермудски триъгълник. Разбира се, нищо тревожно няма в това, но нали и журналистите трябва да живеят – нужни са им сензации... – и игривият глас на стюардесата започна да забавлява пътниците с данни за сигурността на полетите и за измислиците на разни журналисти.

Марта се прозя. Децата – също. Марта каза:

– Тук нали няма дами и господа? Нали всички сме си наши?

И децата от различните страни и националности потвърдиха:

– Да, Марта, всички сме си наши.

– Тогава да си продължим забавленията. И те ги продължиха с още по-голям ентузиазъм. Единствено дамата с високата чаша и сламката погледна някак над главите на всички... но, ако се отегчаваше... кой би могъл да я задържи тук?

Внезапно веселият глас на стюардесата се пречупи. Заплашителна тишина заля самолета и сред нея, като в пуста пещера, прозвуча шепот на мъж, поразен от безнадеждност:

– Бялата водна бездна!

Децата застинаха и преди да писнат, впериха отчая ни очи в Марта.

Тя сякаш искаше да защити всички тези, скупчени около нея малки същества. Чувствуваше, че става нещо неотвратимо, с което е безсилна да се справи. Спомни си последното съобщение на изчезналия преди време японски самолет: „Уредите не се подчиняват. Под нас е бялата водна бездна.“ Гласът ѝ пресекна от вълнение, но тя намери кураж да каже:

– Е, кротко де! Елате всички до мен. Няма да си разваляме играта заради прищявките на възрастните.

Но блед ужас вече беше обзел децата. Самолетът се наклони и през илюминатора, над главите над децата, Марта видя как към тях се надига страховита бяла пяна, кипналият океан се силеше да погълне облаците

над него.

После всичко стана бяло, бяло, корпусът на гигантския самолет изскърца, но никакъв удар, никакво разтърсване дори не последва. Самолетът пропадаше в бялата пяна като игла, изпусната сред дантели.

Марта прегърна колкото може повече треперещи деца и запя с цялата си мощ:

Ласто-ласто-ластовичке,
с бяла шийка
кат' Марийка,
със забрадка
като Радка,
научи ме да летя
като тебе по света...

После стана синкавосиво, някакво сънно безразличие заля ужасените пътници, а странната дама от дъното на салона дойде при Марта, напълно спокойна, и предложи:

- Оставете децата. Трябват ни само вие.
- Как така ще ги оставя? – й викна Марта. – Те са ми деца!

Дамата направи отстъпка:

- Добре. Вземете дъщеря си.
- Къде да я взема? – още по-ядосано отвърна Марта.
- Там, където е нужно да бъдете!

Изведнъж Марта реши, че е под достойнството ѝ да се гневи от наглостта на тая особа и с предизвикателно равнодушие отбеляза:

- Аз ще бъда тук, при децата, и ако ще става нещо с нас, да става!

Дамата се усмихна снизходително:

– Вие искате да въвличете всички тези деца в едно опасно дело, което сте длъжна да извършите сама?

– Хайде сега! – забрави за решението си Марта. – Никакви опасни дела не възнамерявам да предприемам.

– Не възнамерявате, но ще се наложи! – безмилостно заяви дамата и попита повторно: – Сама или с дъщеря си?

– Аз съм с мама! – вкопчи се в Марта малката Мария... и около тях притъмня.

В далечината трепна смътна студена светлина, след миг дамата, Марта и дъщеря ѝ бяха погълнати от някакви изпарения, които полепнаха като скреж по тях и ги облякоха в ефирни сребристи дрехи.

Светлината се засили, от нея се отделиха две гъвкави фигури, които менах очертанятия си, и се чу:

– Вие тук ли сте?

– Какво значи тук? – високомерно попита Марта.

Екна смях:

– Тя наистина отговаря на описанията.

– По-подходяща от нея няма да се намери и в бъдещето.

Марта надяна на лицето си изрази, с който играеше жестоката принцеса Турандот:

– Струва ми се, аз попитах нещо? – И още по-плътно притисна детето до себе си.

Дамата направи някакъв знак. Двете фигури очертаха полукръг и всички действащи лица се намериха седнали на удобен диван, пред маса с неравна повърхност, където като за изложба бяха подредени невиджани плодове.

– Нищо няма да вземаш! – прошепна Марта на щерка си.

Останалите отново се засмяха, а дамата поде:

– Искате да знаете кои сме? Ние сме тези, които ще създадете.

– А! Бъдещите изчадия на Земята – с невероятна бързина схвана Марта. И продължи, като се наслаждаваше на недоумение на околните. – Разхождате се сигурно из разните времена, открили сте си хубаво развлечение, а че мен ме чакат в Ла Кае, Ла Пас, Ла Дас или...кой знае къде... това не ви засяга. И ми плашите детенцето. И цял самолет хора изплашихте до припадък.

Знаете ли какво ви се полага за това?

– Съд пред времето – тъжно отвърна единият събеседник, – но разберете ни, нямаме друг избор.

– И защо точно аз? – с негодувание произнесе Марта.

– Защото вие имате най-прекрасния глас на всички столетия.

– Я гледай – промърмори Марта. – А аз си мислех, че Ла Малибран е била по-добра от мен.

– Не се възгордявайте – покровителствено я посъветва другият от присъстващите. – Ла Малибран е велика певица, но нейният глас е плътен и тъмен. Такъв глас не може да мине за „небесен“.

– Излиза, че имам „небесен“ глас с разбиране кимна Марта. – И за какво ще ви послужи той?

Дамата захвана да говори с подкупваща загриженост:

– Знаете от историята Стогодишната война, нали?

– Е, не съм чак до там невежа – засегна се Марта.

– Знаете, че в Домреми е живяла една девойка, която чувала небесни гласове...

Марта съвсем се обиди:

– Е, знам де! Но какво общо имам аз с това?

Двамата присъстващи се изправиха и произнесоха тържествено:

– Единият от гласовете е вашият!

Марта ги погледна неприязнено и завъртя палец до челото си:

– Вие... от коя лудница сте?

Двамата снизходително се направиха, че нищо не са разбрали:

– Вие и Катерина трябва да изпеете на девойката от Домреми ето тази партитура – и връчиха на Марта тънко снопче прозрачни листове.

Дамата се представи:

– Аз съм „света Катерина“. А „света Маргарита“ трябваше да търсим чак във вашия век.

– Аха – пак се размърмори Марта, – предлага ми се ролята на света Маргарита в някаква мистерия за Жана д'Арк. Ако е до изпяване, защо да не я изпея, но така ли се постъпва с най-добрата певица на всички времена? И защо ще ми плашите горкото детенце?

Единият събеседник подаде на малката Матева жълто-зелен плод, приличен на огромен цвят от акация, и замоли Марта:

– Не ни корете. И не пречете на детето да вкуси плодовете на бъдещето.

– Тя нищо няма да вкусва без мое разрешение, а аз ще се оплача от вас в световната асоциация за закрила на децата. Ако ви трябва аз, защо ще пати заедно с мен и невинното дете?

Дамата внезапно предложи:

– Не би ли могло детето да послужи за „ангелски глас“? Много убедително ще прозвучи. То дори може да се мерне сред светлата мъгла... Ето моето творческо решение се обогатява – и тя се, обърна към детето: – Ще изпееш ли няколко песнички? Аз ще те науча... „И аз ще те науча – се закани наум малката Матева. – Ще видим ти какво ще ми казваш, пък аз какво ще пея“ – и гласно отвърна: – Да, уважаема госпожо, ще ми бъде приятно.

Марта с почуда се вгледа в дъщеря си:

– Ти откога стана толкова възпитана?

Малката Матева хрисимо отвърна:

– Аз съм си все такава, маменце.

„От това дете ще излезе нещо“ – с гордост помисли Марта, реши да стане и тя кротка като щерка си и примирено каза:

– Ние сме на ваше разположение. Само ми разрешете един въпрос. Ако не изпеем това, което желаете, какво ще се случи?

Представителите на бъдещите хора понечиха да отговорят всички изведнъж, но след секунда учтиво позволиха на дамата да започне:

– Ще се наруши една причинно-следствена верига.

– Нищо не схващам – я прекъсна Марта с хладен глас.

– Няма да се появи човек, който е необходим на бъдещето – поясни единият от Бъдещите.

– Нима има хора, които не са необходими на бъдещето? – с ирония отбеляза Марта.

Другият присъстващ с подчертана сериозност за хвана най-подробно да изрежда:

– Ако Стогодишната война не свърши в точно опре делено време, един войник няма да се завърне в дома си, няма да му се роди дъщеря, тя няма да роди син и... от това ще последва... че най-великият учен на нашето време, откривателят на новите закони на Вселената, няма да се появи и двеста години човечеството ще чака следващия гениален ум. А през това време то може и да загине, притиснато от новите условия.

– А! Пак се налага да спасявам човечеството! – с разбиране кимна Марта. – Хайде тогава да не се бавим.

Всичко наоколо като че се стопи. „Катерина“, Марта и малката Мария заплуваха в зеленикав мрак, който се сгъстяваше, сивееше, тъмнееше и накрая внезапно изчезна и се откри поляна пред изоставен параклис.

Слънцето току-що се беше скрило, от възвишението се спускаше стадо, край него вървеше замислена девойка с пастирска тояга в ръка.

„Катерина“ отвори вратата на параклиса, въведе Марта и Мария и даде знак да започнат.

– А тук добра ли е акустиката? – се интересува Марта.

„Катерина“ избухна в несдържан смях.

– Внимавайте – строго я предупреди Марта. – В този век смях като вашия са го вземали за сатанински. Хайде, все ми е едно каква е акустиката. Щом сме дошли да вършим работа, нека почнем.

И те запяха.

– Жана, Жана...

Момичето приближи, коленичи благоговейно пред прага на параклиса и с мистичен трепет заслуша какво му заповядваха „света Катерина“ и „света Маргарита“. А малката Матева сновеше из черквицата като същинско ангелче и от време на време добавяше по едно „Амен“.

След като „небесните гласове“ секнаха, девойката се изправи бледа и закричи бързо, за да догони стадото си.

Марта дълго гледа след нея, след това с омраза прошепна на „Катерина“:

– И вие искате с моя помощ да изпратите това свято същество на кладата?

Необходимо е – тъжно отвърна „Катерина“.

– Тогава свършете си го сама това сатанинско дело! – Марта усети, че е почнала да говори като съвременница на Жана д'Арк.

– Разберете – уморено замоли „Катерина“, – ние не нарушаваме хода на събитията. Ние само ги ускоряваме с няколко нищожни часа. Жана д'Арк и без нашето вмешателство щеше да поведе войските на Франция. Тя е готова да действа. Липсва ѝ подтик точно в този ден. Иначе тя ще се забави, докато събере сили да вземе своето решение. Не ние пращаме Жана на кладата, а историческата необходимост. Ние само ще съгстим събитията с няколко дни и ще ѝ вдъхнем нужната увереност.

– Ту ми приказвате за часове, ту за дни и... как да ви вярвам?

– Защо да не ми вярвате? – се учуди извънмерно „Катерина“. – На-ли заявихте, че знаете историята на Стогодишната война? Знаете, че всичко вече се е случило, а случилото се е невъзвратимо. Да ви обяснявам ли сега какво е „случило се“ и разликата...

– Е, е! – спря я Марта. – Хайде не ми обяснявайте чак толкова! Кажете къде ще спим и с какво да си нахраня детенцето.

„Катерина“ отбеляза с удоволствие:

– Разбрана жена сте вие. – И зашета из параклиса.

Някакъв попигър за поддържане на дебели книги се превърна в масичка, черковните тронове – в почти удобни столове, а двата калаени канделабра бяха разтеглени и бе им придадена форма на блюда. Блюдата се отрупаха с плодовете на бъдещето, а от потира за причастие преливаше питие с непознат вкус, което особено хареса на Марта, и тя се заинтересува как се приготвява, но дамата отвърна, че трябва да спят.

Малката Матева бе настанена в люлка, измайсторена от светлееща топла материя. „Катерина“ и „Маргарита“ заеха двете противоположни ниши до олгара, за постилки и завивки им послужи същата светла материя, която дамата вадеше от някакви кутийки, прилични на пудриери.

Когато се събудиха на сутринта...

Но сутрин ли беше?

Слънцето потъваше на запад, от възвишението слизаше Жана със стадото си, а Малката беше изчезнала някъде и на тревожния вик на

майка си отвърна:

– Намери ме де! – След това се показа от олтара в не толкова блестящ вид, какъвто трябва да има едно ангелче.

Поотупаха я от праха и посрещнаха пастирката с не бесните си гласове.

Внушаваха ѝ, че тя е избраната, че на часа трябва да остави своите овчици, за да спаси Франция, Девойката, тихо отвърна:

– Но аз нямам ни доспехи, ни оръжие.

На това място „ангелчето“ трябваше да излее: „Оръжие ще ти бъде божиего слово.“

Но малката Матева излезе напред, хвана ръката на пастирката и провъзгласи:

– Аз ще ти дам. – И я поведе към олтара.

А там лежеше меч.

Девойката коленичи и пое меча, озарена от вяра. „Катерина“, за да поправи непредвидения ход в либретото, допълни:

– Свети Михаил ти праща тоя меч. Воювай смело!

Малката Матева, осъзнала своята важност и това, че няма как да я накажат, продължи да своеволничи:

– Само гледай да не порежеш някой добър човек.

„Катерина“ ядосана, че няма как да укроти момиченцето, се задоволи с пояснението:

– За светата правда ти се дава този меч.

А малката Мария с особено удоволствие противопостави на тържествения тон на дамата своето детско виждане на въпроса:

– Ти и да мразиш някого, виж да не го убиеш не справедливо.

Тук Марта наруши своето необичайно дълго мълчание:

– Девойко, избрана от съдбата не за да служиш на омразата, а на свободата и любовта към угнетените, ти си крехка и слаба, но силите на твоята любов и твоята вяра ще вдигнат Франция. И затова не се бави. Колкото по-скоро потеглиш в бой, толкова по-рано ще затихнат стонете на твоята страдаща родина.

Жана се изправи и вдигнала меча на рамо като пастирска тояга, тръгна към своята славна и страшна участ.

Марта докопа ушенцето на дъщеря си, внимателно го подържа и запита:

– А ти отде извади тоя меч и защо се месиш без покана?

Дъщеря ѝ отвърна с възмущение:

– Най-напред спите, спите, човек се чуди какво да прави, тършува

из черквата и си намира разни неща. После приказвате, приказвате и пращате хубавото момиче само да си търси оръжие, пък оръжието лежи в олтара.

Дамата уморено кимна:

– Да. Зная. Но не ми дойде наум такова решение на въпроса. Рицарят, съградил параклиса, е оставил мечта си в олтара, преди да стане отшелник. Не мислех, че един предмет ще окаже по-голямо въздействие от грижливо подготвените думи.

– Човек предполага, господ разполага – съвсем в стила на епохата се произнесе Марта. – А сега?

– Нашата мисия е свършена. Оттук нататък ще я покровителствава „свети Доминик“.

– И тя напразно ще вика от кладата „Света Катерина, света Маргарита“ – скръбно напомни Марта. – И ще се чувства изоставена и от своя крал, и от небето.

– Тя и по-късно ще чува записи на нашите гласове. Повече не можем да направим нищо. – И дамата метна върху Марта и Мария някакво покривало, като че съшито от оскубани кокоши кожи.

След миг, както се стори на Марта, покривалото за почна да се разширява и да се превръща в зала, изпълнена с мирис на ванилия и риган.

Подът бе покрит с вдлъбнатини и издатини, които заместваха много сполучливо мебелите.

Малката Матева си намери едно гнезденце и се заигра с две кой знае откъде изсочили котета. Около Марта надойдоха десетина души, поздравиха я с добре изпълнената задача и любезно ѝ предложиха да изяснят нейното положение.

– Няма какво толкова да ми изяснявате – заяви уморената Марта. – Кажете само как го правите и защо точно в Бермудския триъгълник?

Присъстващите се усмигнаха и отговориха, че е невъзможно тя да знае как го правят, а що се отнася до втория въпрос, нужни са предварителни знания, до които хората от нейния век не са достигнали...

– Голяма работа – скрито се прозя Марта. – Аз без репетиции пея „Войната със саламандрите“ и „Милост мира“, та вие ще ме стреснете с вашите „предварителни знания“!

Бъдещите решиха да проявят снизходителност и един от тях захвана:

– Времето е като водата – някъде има бързеи, другаде – водопади, водовъртежи... Цялата Вселена плава във великата река на Времето. На нашата скромна планета, точно над Бермудския триъгълник, Времето е

образувало водовъртеж. Във водовъртежите е възможно пластовете вода да се смесят; над Бермудския триъгълник се сливат пластовете на Времето и ние, Бъдещите, сме в състояние да ускорим или забавим някои събития, които са особено важни за нас...

– Че при тези експерименти загиват хора от наше то време, не ви засяга! – сърдито каза Марта.

– Те не загиват – почти обидено възразиха Бъдещите. – Те предпочитат да останат при нас.

– Хайде де! – подозрително изрече Марта.

– И вие може би ще пожелаете да останете, но няма да ви бъде разрешено, защото сте много нужна за своето време и...

– Вие какво постоянно твърдите, че има ненужни хора! – съвсем раздразнена го пресече Марта. – И какви са тези игри с човешките съдби? Вие светотатствувате! Пращате ме да се докосна до един от най-великите мигове в историята, до един от най-светлите образи в човешката памет... И по какъв начин! Това, което вие вършите, е пошло! Не вие сте тези, които ще съветвате Орлеанската дева кога да извърши своя подвиг. И ще ме вкарвате в нечиста роля! Без да ме питате! Откъде взехте тая безцеремонност?...

Един от присъстващите не съвсем любезно отвърна:

– Вие ни създадохте такива. Ние сме вашите потомци. Защо се възмущавате от плодовете на собствените си усилия?

Марта преглътна останалата част от обвинителната си реч.

Поднесоха ѝ освежително питие. Сякаш от небето долетя такава музика, че Марта опиянена забрави всичко на света. Искаше ѝ се безкрай да слуша. Изпитваше непознато блаженство, от което човек не би желал да се откъсне до смъртния си лае.

Когато звуците секнаха, един от Бъдещите кротко попита Марта:

– Е, сега ще упрекнете ли тези, които искат да останат при нас? Тук те се чувствуват богоравни.

– Може да са богоравни, но не са хора – каза Марта. – Наркомани. Заради някакво съмнително блаженство в бъдещето са изоставили истинския си живот. И дали са помислили за близките си, които страдат по тях?

– Вие също се опихте от блаженството на бъдещето – ѝ отговориха предизвикателно.

– Но аз го отхвърлям това блаженство. А сигурно има и други като мен, защото вие връщате някои от жертвите си, макар и без памет.

Бъдещите загрижено потвърдиха и заедно с това изрази

увереност, че тя ще разбере опасенията им и няма да ги принуждава да вземат нежелани мерки.

– Ние – обясниха те – наистина изтриваме от съзнанието на хората техните срещи с нас. Така ще по стъпим и с дъщеря ви. Но вашият мозък е уникално творение на природата, строежът на вашите мисли изключва външни вмешателства.

– А другите умове можете да настройвате според желанията си! И си позволявате да въздействувате върху събитията, върху човешката история! С какво право?

Един от Бъдещите гневно отвърна:

– Вашите съвременници си позволиха да унищожат цели видове от животинския и растителния свят, да замърсят земята, водата и въздуха, да ни оставят в наследство една опустошена и заразена планета. С какво право? Ние се разпореждаме с човешки отношения, вие – с природата. А при дадена възможност вие самата съвсем не се замислихте за въздействието на думите си и вместо обозначените в либретото, своеволно изпяхте някаква тирада за любовта и омразата.

– Не е своеволно! – кипна Марта. – Щом точно това ми е дошло наум в точно този момент, значи е било необходимо. Убедена съм, че към истински великите дела подтиква любовта, а не омразата. Никоя омраза не може да издържи изпитанията, през които е способна да премине любовта. Жана не е горяла от омраза към нашествениците, а от любов към своите страдащи събратя.

– Как разбрахте това? – обади се глас някъде зад Марта.

– Внушено ми е навярно от мой съвременник, кого то е тревожила съдбата на Жана д'Арк, който се е опитал да вникне в постъпките ѝ. Съгласна съм с него и това, което изпях, е по-добро от вашите указания. Аз се гордея, че моите съвременници все още поставят любовта като сила над омразата.

– Вие признавате правото на вашите съвременници да тълкуват действията на исторически личности, а се дразните от нашето тълкуване, макар че то е по-достоверно.

– А вие пък отде знаете? – отново се нервира Марта. – Според вашата логика това, което идва по-късно, е по-съвършено. Не е така. Величието на духа не зависи от епохата, нито от условията. Ще вземете ли да ме убеждавате, че хуните са били по-симпатични от елините?

– Ние нямаме време да убеждаваме когото и да било. В следващите секунди ще върнем самолета в своето време. И пак ви предупреждаваме, че е забранено да разказвате на своите съвременници за нас – строго

напомни властен глас.

Марта се озърна да разпознае сред многото хора, които неусетно бяха я заобиколили, човека, посмял да говори с нея по този начин, но като не успя да го открие, отговори с лениво пренебрежение:

– Че какво толкова ще стане, ако разкажа поне на мъжа си? Той съчинява фантастични разкази, занимава се човекът.

– О, в такъв случай може да ви бъде разрешено – се намеси „Катерина“. – Захласвам се по фантастични разкази от старо време. Много ме забавляват.

– Идеята на този разказ може да достигне до знанието на Атлантическата група и тези учени ще дадат задоволително обяснение на тайните на Бермудския триъгълник още в своя век.

– И какво от това? – невъзмутимо заяви Марта. – Ще ви попречи ли това да безчинствувате из времето и да посадите разни неподходящи личности в неподходящи епохи? Аз започвам да се замислям – не сте ли вие причина за толкова неблагоприятия изход в историята? Не вършите ли вие глупости, каквито впрочем вършим и ние... заради някакви бръмбари наръсихме цялата планета с отрови...

Края на изречението Марта произнесе в салона на самолета, а скупчените край нея деца плахо се обадиха:

– Какви бръмбари, Марта?

Самолетът летеше над разпенения океан, а на екрана все още се въртеше някакъв рисуван филм за мравката Фердо.

– Ами, ей такива – посочи екрана Марта и се за слуша в гласа на стюардесата, който съобщаваше, че поради малка повреда в контролните уреди самолетът е изгубил за известно време връзка с континента, но сега тя е възстановена, място за тревоги няма, а на четвърта програма уважаемите пътници могат да слушат сведения за времето, тъй като след петдесет минути самолетът ще кацне на летище „Близнаците“, по-неже летищата по крайбрежието не приемат поради преминаването на урагана „Марта“.

– Най-после да кръстят един ураган и на мое име! – важно обяви Марта и предложи на децата да изядат по още един сандвич, че не се знае къде е това загубено летище и има ли там нещо подходящо за хапване.

„И какво е това име «Близнаците»? Я ги гледай! Тези, които най-най-напред ми се обадиха, как се казваха? Близнаците. Да не би да съм жертва на мистификация? Викат ме Близнаците в някакъв град, дето го

няма на картата, Ла Кае, Ла Пас, Ла Дас... ли беше...“

Сградите на летище „Близнаците“ бяха изумителни – ексцентрични хрумвания на архитекти, осъществени с невероятен размах и фантазия.

Марта още се дивеше и говореше на шерка си: „Гледай, маменце, такива чудесии няма да намериш дори в писанията на баща ти“, когато към нея се приближиха двама изискани господи:

– Добре дошли, госпожо Матева, очакваме ви с нетърпение, интересът към вас е небивал. Освен това за вас е определена честта да откриете новопостроената опера...

– С кого имам удоволствието да беседвам? – успя да ги прекъсне Марта.

Посрещачите се закланяха и сконфузено се представиха. Били директорът и артистичният секретар на импресарско бюро „Лашас“ град Близнаците.

„Ох – помисли си Марта, – човек, като навикне на необичайното, взема и грешките си за приключения. Ами разбира се. Импресарската дирекция се казваше «Лашас», а «Близнаците»... май че някога са изпращали някакъв космически кораб «Джемани», тоест «Близнаците», и града са нарекли така. Интересен град, много по мой вкус град – се заплесваше Марта, докато пътуваше към хотела. – Ще дойда аз някой ден да си поживея тук, стига да ме оставят малко на мира с тези пътувания.“

Писателят Матев се беше престарал в подготовката за посрещането на жена си и дъщеря си.

На масата се кипреше фазан по китайски, плодове от Африка, бульон от опашка на кенгуру, дванадесет вида сладкиши и почти същият брой бутилки.

Но Марта, успяла вече да нацелува всички подред и да се пребори със сина си, за да го види достатъчно ли е заякнал под бащините грижи, не обърна внимание на трапезата и докато всички се хранеха с удоволствие, тя пиеше някакъв кисел азиатски чай и разказваше на мъжа си за преживяното от тях.

– Остави това за по-късно – я посъветва Матев. – Децата не могат да се хранят спокойно заради твоите измислици.

– Ха! Измислици! Никой не вярва на най-чистата истина! А ти вместо да ми благодариш, че ти поднасям такъв великолепен сюжет...

– Може и да е великолепен, но не е за мен – с безразличие каза Матев. – Тия истории с пътешествия във времето никога не са ми били по сърце. Освен това сега ме занимава една блестяща идея – създаването на шахмата.

– И няма да напишеш разказ за Бермудския триъгълник? – отчаяно възропта Марта.

– Защо не, защо не – разсеяно отвърна Матев. – Може да се вмъкне нещо... Квадратите на шахмата символизират плоскости по земната повърхност. Изведнъж, по нечия нечовешка воля, един от квадратите бива разсечен на два триъгълника – черен и бял. Играта се нарушава, белият триъгълник, който винаги има предимство, се превръща в бяла бездна... – Матев млькна, загледан в тъжното лице на жена си. – Но какво ти стана?

Марта въздъхна и каза като че ли на себе си:

– И на него са повлияли. Това е отвратително. Как смеят да се мезят? Били по-млади от нас, следователно – те са правите! И съвсем не подлежат на вразумяване. Изтъкнах им, че величието на духа не зависи от епохата, нито – от условията, а те... ни чули, ни разбрали... Не знам как ще се живее... с това идващо поколение...

– Но, мамо – възрази синът ѝ, – нали когато те дойдат, нас вече няма да ни има? Ние няма да живеем с тях.

– Я го гледай ти! – се сепна Марта. – Значи мислиш, че ние така бързо-бързо ще измрем и ще им освободим терена, та да се развихрят както щат? Ама че възпитание ти е дал баща ти, докато ме нямаше!

Матев се погрижи да въдвори ред и да възвърне приятното настроение на вечерта:

– Не се безпокой, мила, ние ще им създадем толкова пречки, че когато „те“ се появят на бял свят, ще трябва да прахосат много сили и знания, преди да почнат да се разпореждат със Земята и с Времето според своите желания. Не се тревожи, яж си печеното, докато не е изстинало.

– Ами то, какво друго ми остава? – се съгласи Марта. – Щом собственият ми съпруг не иска чрез писанията си да подтикне учените да се замислят над тайните на Бермудския триъгълник, ясно е Бъдещите ще трябва да се заемат с тая работа. И нека, пада им се. Само ние ли ще си блъскаме главите с разни тайни?

КРАЙ

© 1989 Величка Настрадаинова

Сканиране, разпознаване и редакция: Преслава, 2008

Издание:

Величка Настрадаинова. „Невероятната Марта“, НФ разкази, изд. „Отечество“, София,
1989

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7326>]